

Spis treści

1. Wstęp. Rzecz o niepamięci	7
2. Przedmiot i cel pracy	9
3. Uniwersalne i specyficzne (lokalne) bodźce do rozproszenia zabudowy wiejskiej	11
Osadnictwo w wiejskich krajobrazach	
4. Bodźce uniwersalne. Mieszkać w mieście wśród wiejskich krajobrazów. Globalne przedmieście. Rurbanizacja	15
5. Bodźce uniwersalne. Likwidacja równowagi osadniczo-rolnej. Opis przypadku – wybrane miejscowości kalabryjskie	19
6. Bodźce uniwersalne. Inwersja inwestycyjna	21
7. Bodźce uniwersalne. Inwersja inwestycyjna – przykłady zagraniczne	23
8. Bodźce uniwersalne. Inwersja inwestycyjna – przykłady z Małopolski	27
9. Bodźce specyficzne. Rozproszenie zabudowy wiejskiej jako dziedzictwo historyczne ...	34
10. Bodźce specyficzne. Rozproszenie jako efekt uboczny powojennej reformy rolnej i antychłopskich ideologii	37
11. Bodźce specyficzne. Rozproszenie jako efekt uboczny niestabilnego systemu przestrzenno-administracyjnego	38
12. Bodźce specyficzne. Rozproszenie zabudowy jako efekt osobliwego interpretowania „świętego prawa własności”	39
13. Bodźce specyficzne. Rozproszenie zabudowy jako efekt braku koncepcji wsi przyszłości – między utopią a małym realizmem	42
14. Modernizacja wsi zachodnioeuropejskiej – czas i zakres prac według Grigga	47
15. Klimat twórczy do kształtowania przyszłości wiejskiej Europy	49
16. Efekty strategii – przykłady. Ład przestrzenny na terenach wiejskich w sercu zurbanizowanej Europy	51
Wnętrze wsi i miasteczka gminnego	
17. Uwarunkowania historyczne. Rynek wśród pól i lasów	59
18. Uwarunkowania historyczne. Nader krótka historia rynku wiejskiego w Polsce	61
19. Uwarunkowania historyczne. Trwałe zubożenie – rynek miejscem nieprzydatnym	63
20. Dygresja. Rynek dla ludzi wolnych, mobilnych i przedsiębiorczych	65
21. Uwarunkowania historyczne. Obiekty usługowe w rozproszeniu przestrzennym	67
22. Uwarunkowania historyczne. Rynek wzorcem kulturowym, którego nadal w Małopolsce brakuje	69
23. Rola ośrodków społeczno-usługowych w procesie sanacji sieci osadniczej w górach	73
24. Wieloośrodkowość w małopolskich wsiach – problem ignorowany	77
25. Opis przypadku. Wieloośrodkowość – Bukowina Tatrzańska	79
26. Opis przypadku. Wieloośrodkowość – Jeleśnia	83
27. Opis przypadku. Niewykorzystana szansa – rynek w Niedźwiedziu	86

28. Opis przypadku. Niewykorzystana szansa – rynek w Kamienicy	90
29. Opis przypadku. Centrum jako dzieło przypadku – Gołcza	93
30. Opis przypadku. Rynek prowincjonalny – Štramberg i Valendas	95
31. Kryzys przestrzeni społecznej? Rynek martwy. Hipermarket i jego parking jako centrum życia: L'Isle-sur-Le Doubs, St. Lubin, Rorschach	97
32. Kryzys przestrzeni społecznej? Centrum gminne i wiejskie jako parking lub korytarz komunikacyjny	101
33. Kryzys przestrzeni społecznej? Centrum jako targowisko	105
34. Próby rewitalizacji. Wieloużytkowość i wielofunkcyjność rynkowych przestrzeni publicznych	107
35. Próby rewitalizacji. Rynek jako teatr przydrożny	110
36. Wyznaczniki kompozycyjne lokalizacji centrum. Wieża	113
37. Wyznaczniki kompozycyjne lokalizacji centrum. Podcienia	119
38. Współczesna agora – rynek żywy. Realizacja idei regionalistycznych	122

Dom na obszarach wiejskich

39. Dygresja. Jak miejsce pod dom wybierano, według Vincenza	131
40. Dom długi jako kategoria wiejskiego budynku mieszkalnego	132
41. Dom długi i dom kwadratowy w ideologicznym kadrze	134
42. Orientowanie domu długiego – naturalny czynnik ładu planistyczno-przestrzennego wsi	136
43. Bryła horyzontalna/wertykalna w krajobrazie wiejskim	138
44. Wzorce dla architektury współczesnej. Energooszczędna architektura tradycyjnej chałupy góralskiej	142
45. Wzorce dla architektury współczesnej. Słoneczna architektura tradycyjnej chałupy góralskiej	144
46. Dom wiejski pod dachem osłaniającym lub pod stropodachem	146
47. Dom długi, dom kwadratowy – elastyczność funkcjonalno-przestrzenna	148
48. W pułapce formalizmu. Niewykorzystane nauki z dawnego budowania	150
49. Opis przypadku. Tradycyjny dom z Ochotnicy – inspiracja dla współczesnej architektury domu wiejskiego	152

Postulaty i propozycje projektowe

50. Postulaty i propozycje projektowe. Wieś w krajobrazie parkowym. Osadnictwo ludności nierolniczej	161
51. Postulaty. Wieś w krajobrazie parkowym. Osadnictwo ludności rolniczej	164
52. Postulaty. Wieś w krajobrazie parkowym. Wieś góraska	166
53. Postulaty. Kształtowanie wnętrza wsi. Teoretyczna koncepcja strategii koncentracji osadnictwa ludności nierolniczej zamieszkałej na obszarach wiejskich	168
54. Postulaty. Kształtowanie wnętrza wsi. Teoretyczny model centrum gminnego	171
55. Postulaty. Dom wolno stojący na obszarach wiejskich	173
56. Propozycje projektowe. Zespoły mieszkaniowe dla ludności nierolniczej: Ochotnica Dolna, Leńcze, Zelków	175

57. Propozycje projektowe. Ośrodki gminne: Korzenna, Ochotnica Dolna, Michałowice, Gołcza, Bukowina Tatrzańska, Jeleśnia	179
58. Propozycje projektowe. Ośrodki wiejskie: Przybysławice, Mętków. Ośrodek sąsiedzki w Woli Libertowskiej	189
59. Propozycje projektowe. Zagroda z domem mieszkalnym	193
60. Propozycje projektowe. Dom dla rodziny nierolniczej	195
61. Propozycje projektowe – okoliczności szczególne. Dom dla Komańczy – dziedzictwo bez spadkobierców	197
62. Wizja ogólna. Jaki będzie obraz wsi małopolskiej za dwadzieścia pięć lat?	202
Spis ilustracji	204
Wykaz miejscowości przedstawionych na ilustracjach	209